

Тема: Література українського романтизму. Ідейно-художні особливості романтизму. Зв'язок з ідеями Просвітництва, з національним рухом. Осередки романтичного руху в Східній та Західній Україні («Руська трійця»).

1. **Запишіть тему уроку в зошити**
2. **Запишіть визначення романтизму та його ознак**

Романтизм (фр. romantisme) — літературний напрям, що виник наприкінці XVIII ст. в Німеччині та існував у літературі Європи й Америки в першій половині XIX ст.

Романтизм та його ознаки

- зображення виняткових людей у незвичайних обставинах;
- показ непересічних подій, найчастіше трагічних (таємничі вбивства, викрадення, чаклування, зрада, розлука тощо);
- наявність фантастики (фантастичні події, казкові герої, чудодійні предмети, надприродні обставини та ситуації);
- домінанта суб'єктивного над об'єктивним, прагнення не відтворити, а перетворити дійсність, потяг до висунення на перший план виняткового (в характерах і обставинах);
- ідеалізація патріархальних відносин;
- ліричний герой перебуває в гармонії з природою і природним життям;
- велика роль в усіх родах літератури національно-історичної тематики.

3. Прочитайте поданий нижче матеріал та дайте відповіді на запитання (ПИСЬМОВО):

1. Які виділяють течії українського романтизму?
2. Де був перший осередок (школа) українського романтизму? Назвіть його представників.
3. Як називався осередок у Галичині, хто є його представниками?
4. Де був другий осередок українського романтизму? Назвіть його представників.

Український романтизм — ідейний рух у літературі, науці й мистецтві. Визначальними для романтизму стали ідеалізм у філософії і культ почуттів, а не розуму, звернення до народності, захоплення фольклором і народною мистецькою творчістю, шукання історичної свідомості й посилене вивчення історичного минулого (історизм). Своїми ідеями і настановами, зокрема наголошуванням народності та значення національного в літературі і мистецькій творчості, романтизм відіграв визначну роль у пробудженні й відродженні слов'янських народів.

У поетичній творчості українському романтизмі помітні дві течії — *національно-патріотична* у більшості поетів-романтиків і *суб'єктивно-лірична* в таких його представників, як М. Петренко, В. Забіла, Я. Щоголів.

Основоположницею для розвитку українського романтизму була харківська школа з її двома гуртками — першим, що утворився ще у 1820-х рр. навколо І. Срезневського і з яким були пов'язані найвидатніші з поетів-романтиків Л. Боровиковський і О. Шпигоцький, та другим, що діяв у середині 1830-х рр. також під проводом І. Срезневського, до нього були причетні: А. Метлинський, М. Костомаров із М. Петренком та іншими. Програмовими для діяльності цих гуртків були збірки «Украинский альманах» (1831) та «Запорожская старина». Поетичну творчість цього гуртка поетів (між ними й І. Срезневського як автора українських і російських віршів) характеризує ідилічно-песимістичне захоплення українським минулим, культ могил й історичних героїв і особливо співців та бандуристів.

Одночасно з харківським осередком у Галичині виступила «Руська трійця» з участю М. Шашкевича, І. Вагилевича і Я. Головацького, для яких була програмовою «Русалка Дністровая» (1837) з її елегійним захопленням ідеями народності і слов'янського братерства.

Другим осередком чи й етапом українського романтизму, уже з багатшим на мистецькі засоби і літературні жанри творчим доробком і з виразнішим національним і політичним обличчям, був Київ другої половини 1830–40-х рр. з М. Максимовичем, П. Кулішем, Т. Шевченком, А. Метлинським і М. Костомаровим. Філософський романтизм членів цього гуртка і близьких до нього тогочасних київських учених, професорів Київського університету, поєднаний з вивченням української народної творчості і історії та ідеями слов'янофільства вплинув на постання Кирило-Мефодіївського братства з його виробленою М. Костомаровим романтично-християнською програмою — «Книгами Битія українського народу» і, з іншого боку, дав нову за поетичними засобами і діапазоном політичного мислення поезію Т. Шевченка з його баченням майбутньої України.

Домашнє завдання

Вивчити теоретичний матеріал за конспектом у зошитах та прочитайте підручник с.142-143